

Sygn. akt I CSK 753/18

POSTANOWIENIE

Dnia 20 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa Z. S.A. w R.

przeciwko C. S.A. w P.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 20 marca 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 5 kwietnia 2018 r., sygn. akt I AGa [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2) zasądza od strony powodowej na rzecz strony pozwanej
kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł z tytułu zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 listopada 2015 r. Sąd Okręgowy w R. rozstrzygnął o żądaniach powoda Z. SA w R. przeciwko Hucie [...] SA w S. (aktualnie C. SA) w połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawach w ten sposób, że:

1. w zakresie żądania w sprawie VI GC [...] o zapłatę kwoty 354.597,90 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 11 października 2013 r., zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 114.840,33 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 11 października 2013 r. (pkt I.1), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt I.2) i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.484,14 zł z tytułu kosztów procesu (pkt I.3);
2. w zakresie żądania w sprawie VI GC [...] o zapłatę kwoty 620.663,88 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 października 2013 r., utrzymał w mocy nakaz zapłaty z dnia 9 grudnia 2013 r. co do obowiązku zapłaty kwoty 351.451,80 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 października 2013 r. (pkt II.4); w pozostałej części uchylił nakaz zapłaty (pkt II.5), umorzył postępowanie co do kwoty 269.212,08 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 października 2013 r. (pkt II.6), zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5.208,54 zł z tytułu kosztów procesu (pkt II.7);
3. w zakresie żądania powoda w sprawie VI GC [...] o zapłatę kwoty 429.993 zł z ustawowymi odsetkami od wskazanych w żądaniu pozwu kwot utrzymał w mocy nakaz zapłaty wydany w dniu 20 sierpnia 2014 r. (pkt III.9);
4. w zakresie żądania w sprawie VI GC [...] o zapłatę kwoty 98.930,71 zł z ustawowymi odsetkami od wskazanych w żądaniu pozwu kwot zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 92.279,11 zł z ustawowymi odsetkami od wskazanych kwot od dnia 2 września 2014 r. (pkt IV.10), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt IV.11), zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 7.637,12 zł z tytułu kosztów procesu (pkt IV.12);
5. w zakresie żądania w sprawie VI GC [...] o zapłatę kwoty 129.818,35 zł z ustawowymi odsetkami od wskazanych w żądaniu pozwu kwot, oddalił

powództwo (pkt V.13) i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 8.277,16 zł z tytułu kosztów procesu (pkt V.14);

6. w zakresie żądania w sprawie VI GC [...] o zapłatę 310.789,62 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 grudnia 2013 r. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 83.469,23 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 grudnia 2013 r. (pkt VI.15), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt VI.16), zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 55,50 zł z tytułu kosztów procesu (pkt VI.17).

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2018 r. Sąd Apelacyjny w [...] zmienił wyrok Sądu Okręgowego w pkt I.1 i 1.3, IV.10 i IV.12, VI.15 i VI.17 o tyle, że: oddalił powództwo o zapłatę kwoty 114.840 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 października 2013 r. (pkt I.1); zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 7.200 zł z tytułu kosztów procesu (pkt I.2); oddalił powództwo o zapłatę kwoty 92.279,11 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 2 września 2014 r. (pkt I.3); zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.600 zł z tytułu kosztów procesu (pkt I.4); oddalił powództwo o zapłatę kwoty 83.469,23 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 11 grudnia 2013 r. (pkt I.5); zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.600 zł z tytułu kosztów procesu (pkt I.6), oddalił apelację powoda (pkt II) i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt III.1-4).

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, powódka wskazała przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W jej ocenie, Sądy obu instancji dokonały wykładni przepisów prawa materialnego z naruszeniem podstawowych zasad interpretacyjnych, w tym w szczególności wykładni językowej, dokonując interpretacji jednego słowa w zapisie umownym paragrafu przewidującego możliwość natychmiastowego rozwiązania umowy, nie zwracając uwagi na cały kontekst zapisu. Ponadto dokonały błędnej interpretacji i wykładni przepisów prawa materialnego tj. art. 65 k.c. wyznaczającego zasady dokonywania wykładni zapisów umownych, poprzez całkowite pominięcie kwestii ustalenia zgodnej woli stron umowy co do rozumienia jej zapisów, nie przeprowadzając w tym zakresie żadnego postępowania dowodowego, zarówno w przedmiocie rozumienia zapisu o „rażącym

„naruszeniu” jak i zapisu o „naruszeniu postanowień”. Zdaniem skarżącej, użycie w § 7 ust. 4 umowy określeń „rażące naruszenie” oraz „naruszenie postanowień”, nie pozwala na jednoznaczne określenie, iż po pierwsze opóźnienie w płatności za wystawiane faktury nie spełnia tego wymogu, a po wtóre, że z zapisu „naruszenie postanowień” w sposób jasny, oczywisty i nie budzący wątpliwości wynika konieczność naruszenia co najmniej dwóch postanowień umowy, aby spełniły się umowne przesłanki do rozwiązania umowy w trybie natychmiastowym. Wbrew ocenie Sądów - nie poprzedzonej postępowaniem dowodowym - niespełnienie obowiązku terminowej płatności może stanowić rażące naruszenie zapisów umowy, mimo zastrzeżonych w niej odsetek za opóźnienie.

W ocenie powódki, w sprawie doszło także do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa procesowego, bowiem Sąd drugiej instancji, pomimo uzyskania informacji od podmiotu sporządzającego opinię główną na etapie postępowania apelacyjnego, o możliwości istnienia konieczności sporządzenia opinii uzupełniającej, mogącej mieć wpływ na treść wydanego orzeczenia, zaniechał tej czynności, a tym samym wypowiedział się w zakresie wymagającym wiadomości specjalnych, w którym zasadnym byłoby sporządzenie opinii przez podmiot posiadający takie wiadomości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednak zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło

w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, powołując się na to, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., skarżący musi wykazać, iż zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.) oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 r., III CSK 198/15, nie publ., z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, nie publ., z dnia 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, nie publ., z dnia 27 października 2016 r., III CSK 217/16, nie publ., z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, nie publ., z dnia 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, nie publ., z dnia 5 października 2018 r., V CSK 168/18, nie publ.).

Przesłanki te nie są spełnione w niniejszej sprawie. Nawet bowiem gdyby uznać, że przyjęty przez sądy sposób interpretacji pojęcia „naruszenie postanowień” budzi poważne wątpliwości w świetle art. 65 § 2 k.c., nie można stwierdzić, iż tego rodzaju naruszenie zadecydowało o wyniku sprawy. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika jednoznacznie, że pierwszoplanową przyczyną uznania rozwiązania umowy przez powódkę za nieskuteczne było stwierdzenie, iż opóźnienie pozwanej w spełnieniu świadczenia pieniężnego nie czyniło zadość przesłance „rażącego naruszenia”. Zważywszy, że, stosownie do poczynionych w sprawie ustaleń, lwia część zaległości została zapłacona w dwa dni po upływie dodatkowego terminu wyznaczonego przez powódkę (bez zastrzeżenia rygору rozwiązania umowy), opóźnienie wynikało z przejściowo trudnej sytuacji pozwanej, o której - wbrew wywodom skargi - powódka była „lojalnie” (z góry) uprzedzona (por. s. 43 uzasadnienia zaskarżonego wyroku), a także biorąc pod uwagę szerszy kontekst umowy, w tym jej zawarcie na relatywnie krótki czas oznaczony (3 lata) oraz zastrzeżony w niej, stosunkowo długi, 6-miesięczny termin

wypowiedzenia zwykłego - wskazujące na dążenie stron do stabilizacji stosunku prawnego, przemawiające za wąskim rozumieniem przesłanki „rażącego naruszenia” postanowień umowy - jak również przewidziany w umowie 45-dniowy termin płatności za usługi (po comiesięcznym wystawieniu faktury), wskazujący na pewną zdolność powódki do czasowego „kredytowania” pozwanej (i niewykazanie przez nią, że działanie pozwanej skutkowało poniesieniem przez powódkę znacznych strat - por. s. 44 uzasadnienia zaskarżonego wyroku), w żadnym razie nie można stwierdzić, by interpretacja przyjęta przez Sądy obu instancji była oczywiście nieprawidłowa.

O oczywistej zasadności skargi nie świadczy także zaniechanie przez Sąd odwoławczy przeprowadzenia dowodu z opinii uzupełniającej, mimo uzyskania informacji „o możliwości istnienia konieczności sporządzenia opinii uzupełniającej, mogącej mieć wpływ na treść wydanego orzeczenia”. Należy zwrócić uwagę, że informacją tą jest złożone w dniu 4 kwietnia 2018 r. pismo powódki w sprawie, do którego załączono adresowane do niej pismo p.o. Dyrektora oddziału Instytutu [...] A. S., w którym stwierdzono, że „po analizie uwag wniesionych przez strony zasadnym wydaje się uzupełnienie naszej opinii”. Pismo powódki zostało zatem złożone po zamknięciu rozprawy (22 marca 2018 r.), na której Sąd Apelacyjny m.in. oddalił wniosek pełnomocników stron o uzupełnienie opinii Instytutu [...] (autorstwa J. C., J. W. i A. Ś.), uznając, iż opinia, do której ustosunkowały się obie strony, jest wystarczająca dla rozstrzygnięcia sprawy (por. k. 896), a zastrzeżenia dotyczą kwestii, które podlegają ocenie Sądu albo nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy - co nie spotkało się z zastrzeżeniem żadnej ze stron w trybie art. 162 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. - i na dzień przed odroczonym terminem ogłoszenia wyroku. Uznanie, że tego rodzaju ogólne stwierdzenie zawarte w piśmie Instytutu, oderwane od kontekstu wynikającego z wcześniejszej korespondencji między powódką a Instytutem (nie wynika zeń, o jakie uwagi chodzi), nie czyniło zadość wymaganiom określonym w art. 316 § 2 k.p.c. (naruszenia którego powódka zresztą nie zarzuca), nie może być kwalifikowane jako rażące naruszenie - bliżej zresztą niesprecyzowanych w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania - przepisów prawa procesowego.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 w związku z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

jw